

University of Groningen

Foster care for unaccompanied refugee children

Rip, Jet

DOI:
[10.33612/diss.193557655](https://doi.org/10.33612/diss.193557655)

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2021

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Rip, J. (2021). *Foster care for unaccompanied refugee children: assessment and evaluation of child and fostering factors, cultural matching and placement success based on the perspectives of children, their foster carers and guardians*. University of Groningen. <https://doi.org/10.33612/diss.193557655>

Copyright

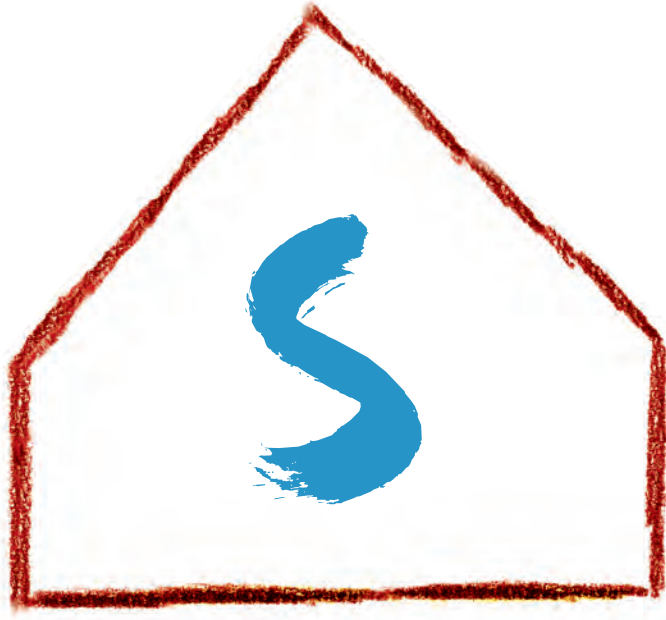
Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

**NEDERLANDSE SAMENVATTING
SUMMARY IN DUTCH**

Diverse studies geven aan dat kleinschalige opvang voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen, waaronder opvang in gezinnen, te verkiezen is boven andere, grootschaliger vormen van opvang. Alleenstaande minderjarige vluchtelingen in opvanggezinnen zijn, in vergelijking tot hun leeftijdsgenoten in andere vormen van opvang, positiever over hun dagelijks leven, hebben meer Nederlandse vrienden, voelen zich relatief het meest geaccepteerd in de Nederlandse samenleving, en rapporteren minder stress. Hoewel opvang in pleeggezinnen voor deze groep dus de voorkeur geniet, is er feitelijk maar heel beperkt onderzoek gedaan naar de ervaringen van deze kinderen in de pleegzorg, met name in 'culturele pleegzorg' (waarin kind en opvangouders overeenstemmen op een aantal culturele aspecten). Ook is er weinig bekend over de uitkomsten en het verloop van deze plaatsingen.

Het doel van dit onderzoek is dan ook om de plaatsing van alleenstaande gevluchte kinderen in pleeggezinnen te evalueren; dit vanuit het perspectief van de kinderen, hun opvangouders en hun voogden. Door middel van deze multi-informanten evaluatie willen we inzicht krijgen in (1) de situatie in opvanggezinnen t.a.v. een aantal kind- en pleegzorgfactoren, de culturele matching tussen kind en opvangouders, en wat betreft plaatsingssucces; (2) hoe deze kind- en pleegzorgfactoren en culturele matching verband houden met plaatsingssucces; (3) hoe de verschillende perspectieven (namelijk die van kind, opvangouder en voogd) wat betreft de beoordeling van deze factoren kunnen verschillen en wat hiervan de impact kan zijn; en (4) hoe deze factoren kunnen veranderen binnen één jaar tijd.

Deze dissertatie bestaat uit een pilotstudie (hoofdstuk 2), waarin we focussen op de ervaringen van alle betrokkenen (kind, opvangouders, voogd, OWG-er) met enkele plaatsingen, en een longitudinaal onderzoek (hoofdstukken 3 – 5) naar het plaatsingssucces van alleenstaande gevluchte kinderen in opvanggezinnen en daaraan gerelateerde kind- en pleegzorgfactoren, met een focus op uitkomsten van de nulmeting (T0) en de tweede meting (T1).

Pilotstudie

In **hoofdstuk 2** rapporteren we over de ervaringen van vijf voormalig alleenstaande gevluchte kinderen, en vijf alleenstaande gevluchte kinderen, hun opvangouders en

hun maatschappelijk werkers (voogd⁴⁰ en OWG-er⁴¹) met betrekking tot factoren die bijdragen aan het succes van een pleegzorgplaatsing. Hierbij werd specifiek gekeken naar de thema's culturele overeenstemming tussen het kind en opvangouders, zich thuis voelen, de opvoedingsomgeving, en het succes van de plaatsing. De resultaten van deze kwalitatieve studie laten zien dat de betrokkenen overwegend tevreden zijn over het verblijf in het opvanggezin. Sommige kinderen rapporteerden negatieve ervaringen, maar beoordeelden de plaatsing toch als succesvol. Enkele kinderen voelden zich niet thuis in het opvanggezin. De kwaliteit van de opvoedingsomgeving leek in de meeste opvanggezinnen voldoende. Kinderen en opvangouders vonden culturele overeenstemming tussen kind en opvangouders belangrijk, met name t.a.v. het aspect 'dezelfde taal spreken'. Voormalig (inmiddels volwassen) alleenstaande gevluchte kinderen vonden culturele overeenstemming minder belangrijk. Deze pilotstudie heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van een longitudinale studie naar alleenstaande gevluchte kinderen in opvanggezinnen.

Longitudinale studie

Hoofdstuk 3 presenteert de resultaten van de nulmeting (T0) van een longitudinaal onderzoek gericht op factoren, gerelateerd aan kind, pleegzorgsituatie en culturele matching, die samenhangen met het succes van de pleegzorgplaatsing van alleenstaande gevluchte kinderen. Hierbij zijn 39 plaatsingen beoordeeld vanuit het perspectief van kinderen, hun opvangouders en hun voogden. De resultaten van het onderzoek laten zien dat de beoordeling van de kwaliteit van de relatie tussen kind en opvangouder vrijwel overeenkwam met de beoordeling van het plaatsingssucces. Culturele overeenstemming tussen kind en opvangouders lijkt met name voor kinderen van belang voor het succes van de plaatsing; voor opvangouders en voogden was dit minder belangrijk. Voor kinderen was daarnaast een hogere score op pro-sociaal gedrag van het kind positief geassocieerd met plaatsingssucces.

40 De voogd is de directe begeleider van de jeugdige en het opvanggezin (Nidos-methodiek voor Opvang en Wonen in Gezinsverband, 2010, p. 98). De jeugdbeschermer van Nidos heeft minimaal eenmaal per vier weken contact met opvangouders en kind (Nidos-methodiek voor Opvang en Wonen in Gezinsverband, 2010, p. 109).

41 De OWG-er (een medewerker bij Nidos die werkzaam is bij de afdeling Opvang en Wonen in Gezinsverband) is verantwoordelijk voor de werving en screening van opvanggezinnen en het matchen van een jeugdige met een bepaald opvanggezin (Nidos-methodiek voor Opvang en Wonen in Gezinsverband, 2010, p. 48). De OWG-er heeft alleen deelgenomen aan de pilotstudie (niet aan de longitudinale studie).

Voor opvangouders was externaliserend gedrag van kinderen negatief geassocieerd met het succes van de plaatsing. Voor voogden was een hogere kwaliteit van de opvoedingsomgeving positief geassocieerd met plaatsingssucces.

Hoofdstuk 4 bouwt voort op hoofdstuk 3 en gebruikt tevens de nulmeting (T0) van de longitudinale studie. De focus van deze studie ligt op de verschillen (of overeenkomsten) in beoordeling tussen kind, opvangouder en voogd met betrekking tot het plaatsingssucces, evenals mogelijke factoren die verband houden met dergelijke discrepanties. We onderzochten ook of deze discrepanties in plaatsingssucces bij nulmeting (T0) verband hielden met 'uitval' (voortijdige beëindiging van de plaatsing) bij de tweede meting (T1). De resultaten geven aan dat wanneer plaatsingen worden beoordeeld met een gemiddeld hoge score op succes van de plaatsing (kijkend naar kind-opvangouder en kind-voogd gemiddelden), kind en opvangouder, en kind en voogd weinig verschillen in de beoordeling lieten zien. Plaatsingen met een gemiddeld laag plaatsingssucces lieten daarentegen grote verschillen zien in de beoordelingen tussen kind en opvangouder, en kind en voogd, wat uiteindelijk ook tot 'uitval' kon leiden. Ook laten de resultaten zien dat kinderen en hun opvangouders of voogden het vaker oneens waren over het plaatsingssucces, wanneer zij het oneens waren over de kwaliteit van de opvoedingsomgeving, de ervaren gedrags- en emotionele problemen van het kind, en de kwaliteit van de relatie tussen kind en opvangouder, en kind en voogd.

In **hoofdstuk 5** onderzoeken we de stabiliteit (of instabiliteit) van 29 pleegzorgplaatsingen voor alleenstaande gevluchte kinderen over een periode van een jaar, inclusief hoe stabiliteit onder meer samenhangt met culturele matching van kinderen en opvangouders; dit alles vanuit het perspectief van het kind, de opvangouders en voogden, en gebruikmakend van de eerste twee metingen (T0 en T1) uit de longitudinale studie. Hierbij werden verschillende dimensies van stabiliteit beoordeeld: wel of niet onderbroken plaatsing op het tweede meetmoment (T1), stabiliteit van plaatsingssucces en stabiliteit van kind- en pleegzorgfactoren. De resultaten laten zien dat wanneer kinderen langer in hetzelfde opvanggezin blijven de meeste plaatsingen over het algemeen relatief stabiel zijn wat betreft kind- en pleegzorgfactoren (bv. sociaal-emotioneel welbevinden van het kind, kwaliteit van de opvoedingsomgeving, kwaliteit van relaties) en het succes van de plaatsing. Dit patroon wordt zowel gezien vanuit het perspectief van de kinderen als vanuit het perspectief van de opvangouders en voogden. Een uitzondering hierop is dat er

volgens de opvangouders dikwijls sprake is van een toename van sociaal-emotionele problemen bij het kind. De waardering van culturele overeenstemming tussen kind en opvangouders laat in de loop van de tijd ook veranderingen zien. Specifiek zagen we een afname in de waardering bij de kinderen wat betreft overeenkomst in religie met de opvangouder.

Enkele plaatsingen werden onderbroken als gevolg van gezinshereniging, de overstap naar meer zelfstandig wonen, 18 jaar worden, verhuizing van opvangouders, of door negatieve ervaringen in het opvanggezin. De meeste kinderen die na een onderbroken plaatsing elders woonden lieten verbeterde of stabiele resultaten zien wat betreft sociaal-emotioneel welbevinden, traumatische ervaringen en hun reactie daarop. Ook zagen we terugkijkend in de T0-data verschillen tussen de groep die bij het tweede moment nog in hetzelfde opvanggezin woonde en de groep die bij het tweede meetmoment elders woonde; vanuit het perspectief van opvangouders en voogden ging het met die eerste groep kinderen tijdens de nulmeting beter.

Algemene discussie

Hoofdstuk 6 bevat de algemene discussie van de resultaten van dit proefschrift. Hierin presenteren we de belangrijkste resultaten van onze evaluatie van pleegzorgplaatsingen voor alleenstaande gevluchte kinderen vanuit verschillende perspectieven (kind, opvangouder en voogd) en reflecteren we hierop. Ook gaan we in op de implicaties voor vervolgonderzoek en praktijk. Deze aanbevelingen gaan onder andere over het faciliteren van goede relaties tussen kinderen en hun opvangouders, het ondersteunen van opvangouders in het omgaan met moeilijk gedrag van kinderen, en het regelmatig monitoren van resultaten waarbij alle perspectieven (kind, opvangouder, voogd) worden meegenomen. Het onderzoek kent verschillende beperkingen (waaronder kleine onderzoeksgroep) waardoor we voorzichtig moeten zijn met het generaliseren van de resultaten.

